

Dinnyés csendélet, 1938.

Olaj, vászon 63x83 cm

Jelezve jobbra lent: Vaszary J.

Reprodukálva:

• Petrovics Elek - Kárpáti Aurél:

Vaszary. Budapest, 1941.

83. színes kép

• Haulisch Lenke: Vaszary.

Budapest, 1960. 44. kép

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft

Az utolsó katarzisok

„Vaszary eredendő hedonizmusához mindig is jól illettek a dúsan burjánzó növények, színes, pompázó virágok ábrázolásai, de egyik korszakában sem volt olyan jelentős szerepük, mint a harmincas években” - írta Haulisch Lenke Vaszaryról szóló monográfiájában. (Haulisch, 1978.) Megállapítását a festő gyümölcs és zöldség ábrázolásaira is kiterjeszhetjük. A harmincas évek végén, tehát a festő halála előtti időszakban ez a „burjánzás” sokszor a végsőig fokozódott, a képi kompozíció telítettsége sem a motívumhasználatban, sem egyéb festői eszközök, elsősorban a szán tekintetében nem volt tovább fokozható. Ilyen képi sűrítettség a húszas évek elején lezáruló korszakban volt utoljára megfigyelhető, melyből a változást a fehér alpra való áttérés hozta.

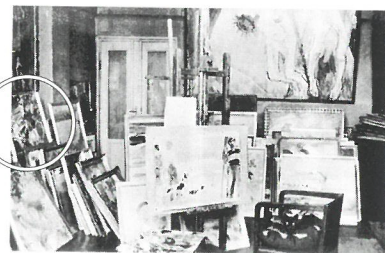
A siker

Vaszary a harmincas években sikeres festő lévén számos megrendelésnek tett eleget. Megbízói többségükben az akkori nagypolgárság köréből kerültek ki, akik elsősorban portrét, illetve csendéletet rendeltek tőle. A virtuóz festő jól teljesítette feladatait, miközben jellegzetesen *vaszary-s* képeket festett, azért a polgári ízlés konvencióit is szem előtt tartotta. 1938-ból való *Dinnyés csendélete*, mely hagyatékában maradt (lásd 1939. áprilisában készült műtermi felvételt Pesti Napló képes melléklete, 1939. ápr. 23.), valószínűsíti, hogy a képet nem megrendelésre, hanem kizárólag saját örömeire készítette.

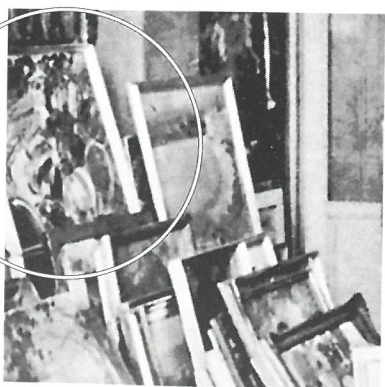
Rejtett erotika?

A festmény középpontja lényegében üres. Mintegy nagy virág szirmai bontakoznak ki körülötte a vaskos zöldség- és gyümölcsfélék. A festmény központi motívuma valójában a meleg vörös- és narancsszínű répacskor, mely erős kontrasztban áll a háttérrel, szinte kilóg a képből. Talán nem túlzás a motívumok ilyen elrendezésében erotikus utalást látni. A képi feszültséget a mű „mértni” és valós középpontja közötti eltérés adja, melynek kiegyensúlyozásával vibráló, mégis egységes marad a kompozíció. A *Dinnyés csendélet* közvetlen párhuzamát képi gazdagság tekintetében, az ugyanebben az évben készült Keleti Andor gyűjteményéből származó *Gladióluszok* jelentik, ahol a virágok szinte átláthatatlan szövvénye az egész képvászon felületét beborítja. A tér mélységet mindkét képnél a hideg kék háttér biztosítja. A *Dinnyés csendélet* egyúttal mesterének életmódjáról is elárul valamit. Az érett, friss zöldségektől és gyümölcsöktől roskadozó asztal feltehetően a kulináris élvezeteket sem megvető „hetvenkét esztendő atléta, akinek vitalitása dacol a korrál” (Kárpáti, 1941.) egy augusztusi ebédjének kellékeit tartalmazza.

Kopócsy Anna

Vaszary János műterme 1939.

A fenti fotó részlete, a falnak támasztott Dinnyés csendélettel